

## Το γυμνό και ένα σεντόνι νανουρίσματα

Σχεδιαστικές δυνατότητες μορφικών νανουρισμάτων

Αν κάποιος τρέχει να φωνάξει τον ύπνο για να σεργιανίσει το μικρό μωρό στην ησυχία του ονείρου, αυτός είναι η γλυκιά μάνα ή η ίδια η μικρή ύπαρξη. Ο χτύπος της καρδιάς που ησυχάζει είναι μια ανάσα ζωής, πριν τον ύπνο τον σκοτεινό, τον έρμαιο. Το νανούρισμα ακούγεται σαν ήχος μοιρολογιού. Είναι μια φωνή που συνανασαίνει τη μονοτονία ιαμβικών δεκαπεντασύλλαβων με ύφος λιτό, όπου κυριαρχεί το ρήμα, το ουσιαστικό και η παρατακτική σύνδεση. Μιλάει με περισσότερο φως όποιος ζει στο σκοτάδι, γι' αυτό το νανούρισμα ως προπομπός της σκέψης γαλουχεί τη γλώσσα στον κόσμο του Μαγιού. Το βρέφος συμμετέχει παθητικά σε ένα πλαίσιο δημιουργικό και υπερφυσικό. Το νανούρισμα ως κείμενο παραδοσιακής προφορικότητας, ανταλλάσσει πρόσκαιρες ή επίκαιρες υποκειμενικότητες και διαμορφώνει ιστορικότητες (νάνι του Ρήγα το παιδί, schlaf mein Prinzchen schlaf, schlaf).

Αυτή η παλιά προφορικότητα, ως πολιτισμική δράση, βασίζεται σε διαδικασίες συλλογικής οικειοποίησης εκφωνημένων απόψεων και τρυφερότητας. Η προφορικότητα ως μέσο εκπαίδευσης και ενσωμάτωσης δοκιμάζεται σαν τρόπος ενεργοποίησης μιας διευρυμένης παιδείας. Συχνά αλλά a capella καταφέρνει να κατασκευάσει μικροπεδία συσχέτισης της τέχνης με το νέο κόσμο του βρέφους. Αυτή η απαγγέλουσα προφορικότητα δηλώνει την τέχνη ως παρουσία και περίσταση στον κόσμο των αναγκών και της αλληλεξάρτησης, της αλληλοβοήθειας, της αλληλεγγύης. Ως έκφραση ανθρώπινης μουσικότητας είναι παρουσία, αυθεντικότητα, ένα τοπίο ανάμεσα σε άλλα τοπία, μια διατοπικότητα. Συμβαίνει ανάμεσα σε τόπους να αλλάζει η ποιητική εκφώνηση του νανουρίσματος αλλά να αναγνωρίζεται η μορφή, δηλαδή οι ίδιες εκφωνήσεις να σημαίνουν νέες εκφωνήσεις που τελικά δίνουν τις καινούργιες σημασίες του τόπου. Οι σημασίες των τόπων είναι στίχοι προσωρινοί, ακατέργαστα τοπία σε διάδραση. Το νανούρισμα προσιδιάζει στο τοπίο ως ήχος της προφορικής παράδοσης, σαν το ίδιο το ηχοτοπίο του ύπνου να' ναι χρήσιμο στον ζύπνιο. Οι μουσικές και τελετουργικές αντιστροφές λειτουργούν ως μετασχηματιστικά στοιχεία, ως πλαίσιο εξισωτικό γιατί οι νανουριστικές μουσικές υπομνήσεις με την ομοιομορφία και την ομοιοχρησία εξομαλύνουν τις διακρίσεις τη στιγμή που τις διατυπώνουν: νανουρίζεις ένα βασιλόπουλο και ένα φτωχό (Guten Abend gut Nacht mit Rosen bedacht, mit Näglein bestect).

Η μορφή του νάνι, ως ενεργητική μουσική, είναι κατασκευή κοινωνικοποίησης της κοινωνικότητας που επέρχεται στη ζωή. Ο ήχος του νάνι εστιάζει σε συμβολικές και σε ομφάλιες συνδηλώσεις με τις πολιτισμικές διαστάσεις της θεραπευτικής επίδρασης του ήχου στις αισθήσεις, στο σώμα και το πνεύμα του γυμνού βρέφους-ανθρώπου. Ο επεξεργασμένος ήχος του νάνι αποδεικνύεται συνδεδετικό υλικό των κοινωνικών σχέσεων καθώς και των πολιτισμικών μέτρων της ύπαρξης και ταυτόχρονα αρθρώνει τα κοινωνικά προσδιορισμένα συναισθήματα. Τα νοήματα του νανουρίσματος δεν εξαντλούνται στη λογική και τη δομή των τονικών σχέσεων της μουσικής αλλά οπωσδήποτε σχετίζονται με διάφορα πλαίσια, την κοινωνική δομή, τον πολιτισμό, το πλαίσιο επιτέλεσης, τους ήχους της καθημερινής ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος. Όλα αυτά συγκροτούνται σαν ένας ηχητικός-ακουστικός χώρος για να εγκαθιδρυθεί η γυμνότητα. Η γυμνότητα ενός ανθρώπινου σώματος ως εκδοχή μιας ιδιωτικής ατομικότητας, είναι μια συγκρουσιακή εικόνα της σύγχυσης ανάμεσα στο φυσικά φυσικό, το κοινωνικά φυσικό, το ιδιωτικά φυσικό, το δημόσια φυσικό και φυσικά το φυσικά αυθεντικό.

Η διωποκειμενικότητα της γύμνιας, της ενδεδυμένης με ασπρόμαυρη όψη, με τα ρούχα της μελέτης της αναπαραστάτιδας ζωγράφου Αγγέλικας Βαξεβανίδου παρουσιάζεται ως δογματική αυθεντία, ως εκείνο που μέσα στο υποκείμενο είναι το λιγότερο υποκείμενο, το άτομο δηλαδή, το ωραίο σαν κατάκτηση της ατομικότητας. Αυτό το Ωραίο Ατομικό ως αρχέτυπο του παρελθόντος αλλά και ως ενσάρκωση ενός ιδεώδους που καθορίζεται δυνάμει ενός προστατευμένου νανουρίσματος είναι η γυμνότητα της αθωότητας. Η αντικειμενική παράσταση του ωραίου δεν θα μπορεί να εννοηθεί έξω από συμβάσεις, ο άνθρωπος δεν θα μπορέσει ποτέ να είναι γυμνός. Ο πολιτισμός τον ντύνει συνεχώς. Η γυμνότητα ενός πορνό είναι ντυμένη το πορνό, η γυμνότητα ενός σχεδιασμένου σώματος ντύνεται τον γραφίτη. Οι εξυποκειμένηση της καλαισθησίας συνιστάται από τη δημιουργικότητα και στην περίπτωση της Αγγέλικας Βαξεβανίδου η ζωγραφική γυμνότητα των ενήλικων βρεφών απλώνεται, κάθεται, αναπαύεται στο σεντόνι της ποίησης του νανουρίσματος σαν την ακαταστασία ενός ηχοτοπίου που κατασκευάστηκε για να ντύνει την πρώτη, απροστάτευτη και διαρκώς υποβαλλόμενη απώλεια της αθώας γυμνότητας του ανθρώπου. Το νανούρισμα ως μουσική συμπεριφορά περισσότερο παρά μουσικό περιεχόμενο, γίνεται εικαστικός χώρος ασματομετρίας, λειτουργεί γύρω από τον γυμνό άνθρωπο σαν παραίσθηση καλαισθησίας, σαν ψυχοπολιτισμικός χώρος, σαν υποθετική καταγωγή, σαν ενδεχόμενο ενδοσκοπήσης της χαμένης γυμνότητας. Ο άνθρωπος γυμνός είναι για πάντα ενδεδυμένος ένα σώμα εικόνας που μόνο το φωνητικό κέλευσμα ενός νανουρίσματος απογυμνώνει τρυφερά. Τότε κι ο άνθρωπος από σαρκίο γίνεται σώμα.

Το ανθρώπινο σώμα, αποξενωμένο από το φυσικό κόσμο, ντύνεται αιώνες τώρα εφαρμογές του δέρματος. Μετά από αιώνες διακοσμητικού ντυσίματος, ο γυμνός άνθρωπος αδυνατεί να συλλάβει το φυσικό οντολογικό του υπόβαθρο και απογυμνώνει την κατανόηση της εσωτερικής ζωής με θρησκευτικές, πορνικές, λιπώδεις, ανορεξικές ενδιαιτήσεις για ένα σώμα αγύμνωτο. Το ανθρώπινο είδος δεν γεννιέται ευθύς εξαρχής ως ολοκληρωμένος φυσικός θεός, αλλά άτριχο με αλλοτριωμένα ρούχα να προσομοιάζει σε θεώσεις lifestyle. Η αθωότητα που ενδύει τον ύπνο είναι μια κατανοκτική πράξη για τα μαλακά μόρια των ελαστικών μυών ενός βρέφους. Το νανούρισμα σου θυμίζει εκείνο το γυμνό σώμα, το νεανικό, το βρεφικό, το αφάσκιωτο, την αναστατωμένη καινούργια προσπάθεια της πραγμάτωσης ενός καθεστώτος αθανασίας. Η προσπάθεια αρχίζει με το πρωτόγαλα ως μια νέα ζύμωση, μια αέναη υπέρβαση των σωματικών μεταβολών. Το νανούρισμα τίθεται εντός του αξεπέραστου ορίου της υλικότητας του γυμνού αβοήθητου νεογνού έναντι της στατικής αφηρημένης αλλοτριωμένης εικόνας ενός σώματος με σφρίγος, ντυμένο με επινοημένο βλέμμα. Η ιστορία της ανθρώπινης ενδυματολογίας είναι η κατανόηση του βλέμματος του άλλου προς εσένα. Η Φαινομενολογία του ενδύματος είναι πάντα υλικά καθορισμένη και μας σπρώχνει να αντιληφθούμε ότι η υλικότητα εν γένει διαφέρει της ανθρώπινης υλικότητας όχι ως το όριό της αλλά ως το χείλος ενός ψέματος: ότι η αρχή της απόκρυψης του μέσα μας είναι το ίδιο το δέρμα. Από τη γυμνότητα αρχίζει το μέσα μας.

*Χάρης Κοντοσφύρης  
Φλώρινα 20/10/2012*